

کودکان ایرانی از نگاه آمار

تهیه‌کنندگان:

سعید عباسی

نریمان یوسفی

آرش فاضلی

سیدمهدی حسینی‌نژاد

عطیه فقیه خوشابی

روشنک علی‌اکبری صبا

مهرنوش میرمحمد

پاییز ۱۳۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کد شناسه: BI-9901

عنوان: کودکان ایرانی از نگاه آمار

مجری: سعید عباسی

همکاران: نریمان یوسفی، آرش فاضلی، سید مهدی حسینی نژاد، عطیه فقیه خوشابی،
روشنک علی اکبری صبا، مهرنوش میرمحمد

تاریخ انتشار: پاییز ۱۳۹۹

نوبت انتشار: اول

طراح جلد: حمید عابدی

صفحه آرا: ساناز مهندسی

❖ عکس‌های کودکان درج شده در این پژوهش برگرفته از بایگانی یونیسف ایران است.
❖ حق مالکیت معنوی این طرح پژوهشی متعلق به پژوهشکده‌ی آمار است و نقل مطالب فقط با ذکر مأخذ مجاز است.

پژوهشکده‌ی آمار

یونیسف

برای همه کودکان

مرکز آمار ایران

تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان باباطاهر، خیابان سرتیپ فکوری،

شماره‌ی ۱۴۵

۰۲۱ ۸۸۶۳۰۴۴۰ - ۳

www.srtc.ac.ir

پیش‌گفتار

سی سال پیش، تمامی رهبران جهان طی امضای پیمان تاریخی، با نام پیمان‌نامه حقوق کودک، متعهد شدند برای همه کودکان، جهانی امن و شایسته به وجود آوردند. این پیمان‌نامه یکی از میثاق‌های جهانی است که بیشترین تعداد تصویب‌کنندگان را دارد و موجب بهبود زندگی کودکان در سراسر جهان شده است. صندوق جمعیت کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) به‌عنوان یک نهادی بین‌المللی برای بهبود زندگی همه کودکان جهان، از جمله ایران، با دولت‌ها برنامه همکاری مشترک دارد و برای نجات جان کودکان، بهبود رفاه و سلامت کودکان، تلاش می‌کند و سعی در شکوفایی استعدادهای همه کودکان دارد؛ از زمان کودکی تا نوجوانی و هرگز دست از تلاش نمی‌کشد. این نهاد بین‌المللی براساس استراتژی خود و در چارچوب برنامه مشترک با کشور جمهوری اسلامی ایران برای رسیدن به اهداف تعریف‌شده خود با دستگاه‌های اجرایی از جمله مرکز آمار ایران برنامه همکاری امضا کرده است.

هدف از تهیه این گزارش به اشتراک گذاشتن دانش و گفتگویی مبتنی بر شواهد در مورد وضعیت کودکان به ویژه آسیب‌پذیرترین آن‌ها در ایران، برای تحقق چشم اندازی است که در کنوانسیون حقوق سازمان ملل متحد برای کودکان تصریح شده است. داده‌های مورد استفاده در این گزارش، برآمده از داده‌هایی است که در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، آمارگیری‌های نمونه‌ای مختلف نظیر طرح نیروی کار، شاخص‌های چندگانه جمعیت و سلامت و بهره‌مندی از خدمات سلامت، آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی جمع‌آوری شده است.

امید است، بتوانیم با استفاده از منابع مختلف پایگاه‌های اطلاعاتی موجود در حوزه کودک، نیازهای اطلاعاتی اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی کودکان کشور را مانند توزیع جنس و سن، موقعیت جغرافیایی، ملیت، معلولیت، مهاجرت، وضعیت سلامت آنها در خصوص ویژگی‌های تغذیه، تحصیلات، آموزش، رفاه، و غیره و همچنین خلاءهای اطلاعاتی موجود را شناسایی کنیم و وضعیت فعلی و مطلوب کودکان ایران را با آمار توصیف نماییم تا بر اساس آن، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کشور بتوانند با استناد به این آمار و اطلاعات برنامه مطلوب و مورد انتظار را برای ایجاد رفاه کودکان ایران برنامه‌ریزی کنند. شایسته است از صندوق کودکان سازمان ملل متحد برای فراهم آوردن فرصت انجام این پژوهش، پژوهشکده

آمار در همکاری با صندوق و همچنین دستگاه‌های اجرایی نظیر سازمان ثبت احوال، وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت و آموزش پزشکی، سازمان بهزیستی کشور و نیز دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری و دفتر محاسبه شاخص‌ها و سیاست‌های کلان مرکز آمار ایران در تهیه آمار این گزارش کمک شایانی کردند، تشکر نمایم.

امید است گزارش پیش رو تصویری واقعی از جامعه کودکان در ایران را ارائه نماید.

فهرست مطالب

۱	خلاصه تحقیق
۱۳	RESEARCH SUMMARY
۲۹	کلیات
۳۳	جمعیت و خانوار
۴۳	سلامت و تغذیه
۷۹	آموزش
۹۷	رفاه کودکان و مشخصه‌های مسکن خانوارها
۱۰۵	آسیب‌های اجتماعی
۱۲۵	جمع‌بندی
۱۲۹	توصیه‌های سیاستی
۱۳۳	خلاءهای آماری مربوط به بخش‌های مختلف
۱۳۵	مرجع‌ها

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۱- شاخصهای کلیدی جمعیتی در سنین مختلف ۱۳۳۵-۱۳۹۵.....	۳۷
جدول ۲-۱- میزان باروری ویژه سنی بر حسب گروه های سنی (هزار).....	۳۹
جدول ۱-۲- شیوع کوتاهی قد در میان کودکان زیر ۵ سال (درصد).....	۴۷
جدول ۲-۲- شیوع سوءتغذیه در میان کودکان زیر ۵ سال (درصد).....	۴۸
جدول ۳-۲- میزان مرگ و میر مادران به هنگام زایمان در ۱۰۰۰۰۰ تولد زنده طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ ..	۴۹
جدول ۴-۲- نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در هر ۱۰۰۰ تولد زنده طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ (نفر).....	۵۰
جدول ۵-۲- نرخ مرگ و میر نوزادان در هر هزار تولد زنده (نفر).....	۵۱
جدول ۶-۲- نسبت زایمانهای انجام شده توسط کادر حرفه ای سلامت طی سال های ۱۳۸۹-۱۳۹۷ (درصد).....	۵۲
جدول ۷-۲- تعداد موارد جدید ابتلا اچ آی وی در کودکان کمتر از ۵ سال طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷.....	۵۳
جدول ۸-۲- تعداد موارد جدید ابتلا به اچ آی وی در هر هزار نفر جمعیت سالم در بین افراد ۱۵ تا ۱۹ ساله بر حسب جنس (نفر).....	۵۴
جدول ۹-۲- میزان بروز موارد مالاریای بومی در هر صد هزار نفر طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ (نفر).....	۵۵
جدول ۱۰-۲- تعداد زایمان نوجوانان در سنین ۱۹-۱۵ سال طی سالهای ۱۳۹۷-۱۳۹۴ (مورد).....	۵۶
جدول ۱۱-۲- نسبت جمعیت هدف تحت پوشش همه واکسن های موجود در برنامه ملی کشور(سه دوز از واکسن های دیفتری،کزاز،سیاه سرفه) طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷.....	۵۷
جدول ۱۲-۲- درصد وضعیت تغذیه شیرنوزادان در بدو تولد.....	۵۸
جدول ۱۳-۲- کودکانی ۰-۵ ماهه که تنها از شیر مادر تغذیه کرده اند (درصد).....	۵۹
جدول ۱۴-۲- کودکان ۵۹-۶ ماهه که مکمل ویتامین A دریافت کرده اند درصد.....	۵۹
جدول ۱۵-۲- نرخ مرگ و میر شیر خواران به ازای ۱۰۰۰ تولد زنده طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ (نفر).....	۶۰
جدول ۱۶-۲- کودکان ۱۲-۲۳ ماهه که تمام واکسانسیون پایه را دریافت کردند (درصد).....	۶۱
جدول ۱۷-۲- درصد کودکان ۱۲-۲۳ ماهه که واکسانسیون ذیل را دریافت کردند.....	۶۲
جدول ۱۸-۲- پوشش واکسن ایمن سازی با توکسوئید کزاز برای زنان باردار طی سال های ۱۳۸۷-۱۳۹۷ (درصد).....	۶۳
جدول ۱۹-۲- خانوارهایی که از منابع آشامیدنی سالم استفاده می کنند بر حسب مناطق شهری و روستایی- ۱۳۹۰ (درصد).....	۶۴
جدول ۲۰-۲- شاخص های تغذیه کودکان در سال ۱۳۹۴.....	۶۴
جدول ۲۱-۲- پوشش واکسن های منتخب برای کودکان زیر ۵ سال دارای کارت واکسن (درصد).....	۶۵
جدول ۲۲-۲- کودکان زیر ۵ سال دارای کارت واکسن با تأخیر ^(۱) در دریافت واکسن های منتخب (درصد).....	۶۵
جدول ۲۳-۲- شاخصهای مرتبط با سلامت کودکان زیر ۵ سال (درصد).....	۶۶
جدول ۲۴-۲- دریافت کنندگان خدمت به تفکیک نوع بیمه -۱۳۹۴ (درصد).....	۶۷

- جدول ۲-۲۵- میزان پوشش بیمه پایه در جمعیت ۰ تا ۹ سال بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس ۱۳۹۴ درصد ۶۷
- جدول ۲-۲۶- میزان پوشش بیمه مکمل در جمعیت ۰ تا ۹ ساله بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس- ۱۳۹۴ (درصد) ۶۸
- جدول ۲-۲۷- کودکان ۰ تا ۹ سال دارای نیاز به دریافت خدمات سرپایی بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس (درصد) ۶۹
- جدول ۲-۲۸- فراوانی علت‌های عدم اقدام برای دریافت خدمات سرپایی در میان کودکان ۰ تا ۹ سال که احساس نیاز داشته‌اند در هر ۱۰۰ نفری که نیاز به خدمت سرپایی داشته‌اند بر حسب مناطق شهری و روستایی. ۷۰
- جدول ۲-۲۹- تعداد کودکان ۰ تا ۹ سال که طی دو هفته قبل از بررسی احساس نیاز به مراجعه سرپایی داشته‌اند و اقدام کرده‌اند اما دریافت خدمت نداشته‌اند به تفکیک علت (تعداد در هر ۱۰۰۰ نفری که نیاز به خدمت سرپایی داشته‌اند) بر حسب مناطق شهری و روستایی ۷۰
- جدول ۲-۳۰- متوسط بار دفعات مراجعه برای دریافت خدمات سرپایی در جمعیت کودکان ۰ تا ۹ سال به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت ۰ تا ۹ سال به تفکیک نوع خدمت بر حسب سن و جنس ۷۱
- جدول ۲-۳۱- متوسط بار دفعات مراجعه برآورده شده برای دریافت خدمات سرپایی در طول یک سال برای یک کودک ۰ تا ۹ سال به تفکیک ارائه‌دهنده خدمت بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس- ۱۳۹۴ ۷۱
- جدول ۲-۳۲- درصد متوسط تعداد مراجعه برای هر نیاز کودکان که برای رفع آن خدمتی دریافت شده است ۱۳۹۴ ۷۲
- جدول ۲-۳۳- فراوانی انواع خدمات دریافت شده از ارائه‌دهندگان خدمت هنگام مراجعه کودکان ۰ تا ۹ سال برای اولین نیازشان طی دو هفته قبل از بررسی، کل کشور ۱۳۹۴ ۷۲
- جدول ۲-۳۴- فراوانی انواع خدمات دریافت شده از ارائه‌دهندگان خدمت هنگام مراجعه کودکان ۰ تا ۹ سال برای اولین نیازشان طی دو هفته قبل از بررسی، بخش دولتی ۱۳۹۴ ۷۳
- جدول ۲-۳۵- فراوانی انواع خدمات دریافت شده از ارائه‌دهندگان خدمت هنگام مراجعه کودکان ۰ تا ۹ سال برای اولین نیازشان طی دو هفته قبل از بررسی، بخش خصوصی ۱۳۹۴ ۷۴
- جدول ۲-۳۶- درصد کودکان ۰ تا ۹ سال که احساس نیاز به خدمات بستری داشته‌اند اما برای بستری شدن در بیمارستان اقدام نکرده‌اند، کل کشور (۱۳۹۴) ۷۴
- جدول ۲-۳۷- درصد کودکان ۰ تا ۹ سال که احساس نیاز به خدمات بستری داشته‌اند اما برای بستری شدن در بیمارستان اقدام نکرده‌اند، شهری ۱۳۹۴ ۷۵
- جدول ۲-۳۸- درصد کودکان ۰ تا ۹ سال که احساس نیاز به خدمات بستری داشته‌اند اما برای بستری شدن در بیمارستان اقدام نکرده‌اند، روستایی ۱۳۹۴ ۷۵
- جدول ۲-۳۹- ثبت تولد کودکان ۷۶
- جدول ۳-۱- دانش‌آموزان و کارکنان آموزشی، بر حسب دوره‌های تحصیلی بر حسب جنس ۸۴
- جدول ۳-۲- دانش‌آموزان آموزش استثنایی بر حسب دوره‌های آموزشی ۸۵
- جدول ۳-۳- دانش‌آموزان، کارکنان و امکانات آموزشی دوره ابتدایی ۸۶
- جدول ۳-۴- دانش‌آموزان، کارکنان و امکانات آموزشی دوره اول متوسطه ۸۸
- جدول ۳-۵- دانش‌آموزان، کارکنان و امکانات آموزشی دوره دوم متوسطه ۹۰
- جدول ۳-۶- وضعیت سواد در گروه سنی ۲۴-۱۵ سال بر اساس نتایج سرشماری های نفوس و مسکن ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ ۹۱
- جدول ۳-۷- جمعیت ۶ ساله و بیشتر، تعداد باسوادان و نرخ باسوادی بر حسب جنس و سن (هزار نفر - درصد) ۹۲
- جدول ۳-۸- جمعیت ۶ ساله و بیشتر، تعداد باسوادان و نرخ باسوادی بر حسب جنس و سن (دنباله هزار نفر - درصد) ۹۲
- جدول ۳-۹- جمعیت ۶ ساله و بیشتر، تعداد باسوادان و نرخ باسوادی بر حسب جنس و سن دنباله (هزار نفر - درصد) ۹۳

جدول ۴-۱- سری زمانی وضعیت برخورداری خانوارهای کشور از برق، آب آشامیدنی و سیستم دفع فاضلاب برای سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۸	۹۹
جدول ۴-۲- شاخص‌های منتخب رفاه خانوارهای دارای کودک زیر ۱۵ سال در سال ۱۳۹۴ بر حسب مناطق شهری، روستایی و پنج دهک اقتصادی.....	۱۰۰
جدول ۴-۳- شاخص‌های اقتصادی خانوار ۱۳۹۰-۱۳۹۴	۱۰۱
جدول ۴-۴- نرخ مشارکت اقتصادی کودکان ۱۰-۱۴ ساله ۱۳۹۳-۱۳۹۷ (بخش رفاه و تامین اجتماعی).....	۱۰۱
جدول ۵-۱- قربانیان مشکوک به دیگرکشی طی سالهای ۹۸-۱۳۸۷	۱۰۹
جدول ۵-۲- معاینات نزاع مربوط به کودک آزاری طی سالهای ۹۸-۱۳۹۱	۱۱۰
جدول ۵-۳- کودکان خیابانی خدمت گیرنده از سازمان بهزیستی کشور طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰	۱۱۲
جدول ۵-۴- کودکان کار طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰	۱۱۳
جدول ۵-۵- درصد شیوع کار در بین کودکان ۱۷-۵ ساله در سال ۱۳۹۴	۱۱۴
جدول ۵-۶- درصد کار خطرناک در بین کودکان ۱۷-۵ ساله در سال ۱۳۹۴	۱۱۵
جدول ۵-۷- وضعیت کار و تحصیل کودکان ۱۷-۶ ساله در سال ۱۳۹۴	۱۱۵
جدول ۵-۸- کودکان ۱۷-۰ ساله محروم از زندگی با والدین در سال ۱۳۹۴	۱۱۶
جدول ۵-۹- فرزندان تحت سرپرستی سازمان بهزیستی کشور طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰	۱۱۷
جدول ۵-۱۰- تعداد مراکز نگهداری و تعداد کودکان بی‌سرپرست به تفکیک استان در سال ۱۳۹۷	۱۱۸
جدول ۵-۱۱- فرزند خواندگی طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰	۱۱۹
جدول ۵-۱۲- شیوه‌های تربیت کودکان ۱۴-۰ ساله در سال ۱۳۹۴	۱۲۰
جدول ۵-۱۳- شاخص‌های ازدواج و زایمان زودرس در بین زنان سال ۱۳۹۴	۱۲۱

فهرست شکل ها

- شکل ۱-۱- سهم جمعیت کمتر از ۵ سال از کل جمعیت کشور در سال های ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵ ۳۸
- شکل ۲-۱- نرخ رشد جمعیت در طول سال های ۱۳۴۵ - ۱۳۹۵ ۳۸
- شکل ۱-۲- میزان شیوع کوتاهی قد در میان کودکان زیر ۵ سال ۴۸
- شکل ۲-۲- میزان مرگ و میر مادران به هنگام زایمان در ۱۰۰۰۰۰ تولد زنده طی سال های ۱۳۸۷-۱۳۹۷ ۴۹
- شکل ۳-۲- نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در ۱۰۰۰ تولد زنده ۱۳۸۷-۱۳۹۷ ۵۰
- شکل ۴-۲- نرخ مرگ و میر نوزادان در هر هزار تولد زنده طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ ۵۱
- شکل ۵-۲- نسبت زایمان های انجام شده توسط کادر حرفه ای سلامت طی سال های ۱۳۸۹ - ۱۳۹۷ ۵۲
- شکل ۶-۲- تعداد موارد جدید ابتلا به اچ آی وی در کودکان کمتر از ۵ سال طی سالهای ۱۳۸۷ - ۱۳۹۷ ۵۴
- شکل ۷-۲- تعداد موارد جدید ابتلا به اچ آی وی در جمعیت ۱۵ تا ۱۹ ساله طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ بر حسب جنس ۵۵
- شکل ۸-۲- میزان بروز موارد مالاریای بومی در هر صد هزار نفر طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷ ۵۶
- شکل ۹-۲- تعداد رایمان نوجوانان در سنین ۱۵-۱۹ سال طی سال های ۱۳۹۷ - ۱۳۹۴ ۵۷
- شکل ۱۰-۲- نسبت جمعیت هدف تحت پوشش همه واکسن های موجود در برنامه ملی کشور طی سالهای ۱۳۹۷-۱۳۸۷ ۵۸
- شکل ۱۱-۲- نرخ مرگ و میر شیرخواران در به ازای هزار تولد زنده طی سالهای ۱۳۸۷ - ۱۳۹۷ ۶۰
- شکل ۱۲-۲- کودکان ۱۲-۲۳ ماهه که تمام واکسیناسیون پایه را دریافت کردند ۱۳۹۷-۱۳۹۴ ۶۱
- شکل ۱۳-۲- پوشش واکسن ایمن سازی با توکسین کزاز برای زنان باردار طی سال های ۱۳۸۷-۱۳۹۷ ۶۳
- شکل ۱۴-۲- درصد خانوارهایی که از منابع آشامیدنی سالم استفاده میکنند بر حسب مناطق شهری و روستایی- ۱۳۹۰ ۶۴
- شکل ۱۵-۲- میزان پوشش بیمه پایه در جمعیت ۰ تا ۹ ساله بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس- ۱۳۹۴ ۶۸
- شکل ۱۶-۲- میزان پوشش بیمه مکمل در جمعیت در جمعیت ۰ تا ۹ ساله بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس- ۱۳۹۴ ۶۸
- شکل ۱۷-۲- کودکان ۰ تا ۹ سال دارای نیاز به دریافت خدمات سرپایی بر حسب مناطق شهری، روستایی و جنس- ۱۳۹۴ ۶۹
- شکل ۱-۳- دانشآموزان به تفکیک دوره های تحصیلی و بر حسب جنس: ۹۸-۱۳۹۷ ۸۵
- شکل ۲-۳- روند دانش آموزان استثنایی طی دوره های تحصیلی: ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۸ ۸۶
- شکل ۳-۳- نسبت دانش آموز به معلم سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ ۸۸
- شکل ۱-۴- نرخ مشارکت اقتصادی کودکان ۱۰-۱۴ ساله ۱۳۹۳-۱۳۹۷ ۱۰۱
- شکل ۱-۵- سهم افراد ۱۸-۰ ساله از تعداد قربانیان مشکوک به دیگرجشی ۱۰۹
- شکل ۲-۵- تعداد معاینات مربوط به کودک آزاری ۱۱۰
- شکل ۳-۵- مراکز ساماندهی کودکان خیابانی ۱۱۲

- شکل ۴-۵- تعداد کودکان خیابانی خدمت گیرنده از سازمان بهزیستی..... ۱۱۳
- شکل ۵-۵- تعداد کودکان کار..... ۱۱۴
- شکل ۶-۵- درصد شیوع کار در بین کودکان ۵-۱۷ ساله در سال ۱۳۹۴..... ۱۱۵
- شکل ۷-۵- درصد کودکان ۰ تا ۱۷ ساله محروم از زندگی با والدین در سال ۱۳۹۴..... ۱۱۶
- شکل ۸-۵- تعداد فرزندان تحت سرپرستی سازمان ۰-۱۳۹۷..... ۱۱۷
- شکل ۹-۵- تعداد فرزند خواندگی ۰-۱۳۹۷..... ۱۱۹
- شکل ۱۰-۵- درصد ازدواج زودرس در بین زنان در سال ۱۳۹۴..... ۱۲۱

خلاصه تحقیق

برای داشتن جهانی بهتر؛ همه کودکان نیاز دارند که رشد کنند، سالم باشند و استعدادهایشان را شکوفا نمایند.

مقدمه

سی سال پیش، تمامی رهبران جهان طی امضای پیمان تاریخی، با نام پیمان نامه حقوق کودک، متعهد شدند برای همه کودکان، جهانی امن و شایسته به وجود آوردند. این پیمان نامه یکی از میثاق های جهانی است که بیشترین تعداد تصویب کنندگان را دارد و موجب بهبود زندگی کودکان در سراسر جهان شده است. صندوق جمعیت کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) به عنوان یک نهادی بین المللی برای بهبود زندگی همه کودکان جهان، از جمله ایران، با دولت ها برنامه همکاری مشترک دارد و برای نجات جان کودکان، بهبود رفاه و سلامت کودکان و همچنین شکوفایی استعداد های همه کودکان از زمان کودکی تا نوجوانی هرگز دست از تلاش نمی کشد. این نهاد بین المللی براساس استراتژی خود و در چارچوب برنامه مشترک با کشور جمهوری اسلامی ایران برای رسیدن به اهداف تعریف شده خود با دستگاه های اجرایی از جمله مرکز آمار ایران برنامه همکاری امضا کرده است.

برای تهیه گزارش حاضر، کتابچه اطلاعاتی کودکان در کشور تیمور لسته برای سال ۲۰۱۸ که با همکاری یونیسف تهیه شده است مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. از دیگر مطالعات تطبیقی انجام شده مربوط به نشریه آمار کودکان در کشور ترکیه برای سال ۲۰۱۸ است. با مطالعات انجام شده و بررسی وضعیت و شرایط فرهنگی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران و وضعیت آمار و اطلاعات موجود، گروه تهیه کننده گزارش کودکان ایرانی از نگاه آمار برآن شد که گزارش حاضر را در حوزه هایی نظیر جمعیت و خانوار، سلامت و تغذیه، آموزش، رفاه کودکان و مشخصه های مسکن خانوارها و آسیب های اجتماعی تدوین نماید.

هدف از تهیه این گزارش به اشتراک گذاشتن دانش و گفتگویی مبتنی بر شواهد در مورد وضعیت کودکان به ویژه آسیب‌پذیرترین آن‌ها در ایران، برای تحقق چشم اندازی است که در کنوانسیون حقوق سازمان ملل متحد برای کودکان تصریح شده است. داده‌های مورد استفاده در این گزارش، برآمده از داده‌هایی است که در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، آمارگیری‌های نمونه‌ای مختلف نظیر طرح نیروی کار، شاخص‌های چندگانه جمعیت و سلامت و بهره‌مندی از خدمات سلامت، آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی جمع‌آوری شده است. امید است، بتوانیم با استفاده از منابع مختلف پایگاه‌های اطلاعاتی موجود در حوزه کودک، نیازهای اطلاعاتی اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی کودکان کشور را مانند توزیع جنس و سن، موقعیت جغرافیایی، ملیت، معلولیت، مهاجرت، وضعیت سلامت آنها در خصوص ویژگی‌های تغذیه، تحصیلات، آموزش، رفاه، و غیره و همچنین خلاء-های اطلاعاتی موجود را شناسایی کنیم و وضعیت فعلی و مطلوب کودکان ایران را با آمار توصیف نماییم تا بر اساس آن، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کشور بتوانند با استناد به این آمار و اطلاعات، برنامه مطلوب و مورد انتظار را برای ایجاد رفاه کودکان ایران برنامه‌ریزی کنند. شایسته است از اداره کل محیط زیست و توسعه پایدار وزارت امور خارجه صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) برای فراهم آوردن فرصت انجام این پژوهش، پژوهشکده آمار و همچنین دستگاه‌های اجرایی نظیر سازمان ثبت احوال، وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت و آموزش پزشکی، سازمان بهزیستی کشور و نیز مرکز آمار ایران که در تهیه آمارهای این گزارش، کمک شایانی کردند، تشکر نماییم.

برخی یافته ها:

- طی سال های اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن نرخ رشد جمعیت نزولی بوده است به طوری که در سال ۱۳۶۵ نرخ رشد جمعیت ۳/۹۱ بوده و در سال ۱۳۹۵ به ۱/۲۴ رسیده است.
- شیوع کوتاه‌قدی در میان کودکان زیر ۵ سال از ۶/۸۳ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۴/۸ درصد در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است. در این دوره ۷ ساله شیوع کوتاه قدی متوسط و شدید نیز به ترتیب از ۴/۹۱ و ۱/۹۲ درصد به ۳/۸ و ۱/۰ درصد کاهش یافته است.
- کودکان زیر ۵ سال دارای کم وزنی از ۴/۰۸ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۴/۳ درصد در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است. همچنین در سال ۱۳۹۶ کودکان زیر ۵ سال دارای اضافه وزن (چاقی) ۰/۶ درصد بوده است.
- نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال (در هزار تولد زنده) از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷ همواره روند کاهش داشته است این شاخص از ۲۱/۸ نفر (در ۱۰۰۰ هزار تولد زنده) در سال ۱۳۸۷ به ۱۴/۴ نفر در سال ۱۳۹۷ کاهش یافته است.
- نرخ مرگ و میر نوزادان (در هزار تولد زنده) از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷ همواره روند کاهش داشته است این شاخص از ۱۳/۴ نفر (در هزار تولد زنده) در سال ۱۳۸۷ به ۸/۸ نفر در سال ۱۳۹۷ کاهش یافته است.
- تعداد موارد جدید ابتلا به اچ آی وی در کودکان کمتر از ۵ سال از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷ نوسان داشته است. در این بازه زمانی ۱۰ ساله کمترین مقدار آن ۱۷ نفر بوده است که مربوط به سال ۱۳۸۸ بوده

است و بیشترین مقدار آن با ۵۱ نفر در سال مربوط به سال ۱۳۹۴ بوده است. طبق آخرین اطلاعات موجود در سال ۱۳۹۷ تعداد موارد جدید ابتلا به اچ آی وی در کودکان کمتر از ۵ سال ۴۹ نفر بوده است.

- تعداد موارد جدید ابتلا به ویروس ایدز در جمعیت ۱۵ تا ۱۹ ساله در سال ۱۳۹۷ در بین پسران ۱۱ نفر و در بین دختران ۹ نفر ثبت شده است.
- تعداد زایمان نوجوانان سنین ۱۵-۱۹ از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۷ روند کاهشی داشته است. بطوری که در سال ۱۳۹۴ تعداد زایمان‌های نوجوانان سنین ۱۵-۱۹ سال ۹۵۸۶۶ زایمان بوده است و در سال ۱۳۹۷ به ۸۱۹۴۳ زایمان کاهش یافته است.
- در طی ۱۰ سال اخیر از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷ همواره جمعیت هدف تحت پوشش همه واکسن‌های موجود در برنامه ملی کشور ۱۰۰ درصد بوده است.
- در طی ۱۰ سال اخیر از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷ نرخ مرگ و میر شیرخواران به ازای هزار تولد زنده همواره روند کاهشی داشته است. بطوری که این شاخص از ۱۸/۶ درصد در سال ۱۳۸۷ به ۱۲/۴ درصد در سال ۱۳۹۷ کاهش یافته است.
- بر اساس طرح بهره‌مندی کودکان از خدمات سلامت سال ۱۳۹۴، بیشترین فراوانی در تعداد کودکان ۰ تا ۹ سال که طی دو هفته قبل از بررسی احساس نیاز به مراجعه سرپایی داشته‌اند و اقدام کرده‌اند اما دریافت خدمت نداشته‌اند به دلیل قابل پرداخت نبودن هزینه‌ها با ۴/۵۴ نفر (تعداد در هر ۱۰۰۰ نفری که نیاز به خدمت سرپایی داشته‌اند)، شلوغ بودن محل ارائه خدمت با ۳/۴۷ نفر و ندادن پذیرش با ۲/۶۴ نفر بوده است. کمترین علل نیز مربوط به نامناسب بودن رفتار یا خوشایند نبودن محل ارائه خدمت با ۱/۳۵ نفر، نبودن پزشک همجنس در محل ارائه خدمت با ۱/۵۶ نفر و در نوبت بودن با ۱/۶۷ نفر بوده است.
- طبق اطلاعات سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، نرخ باروری کل از ۱/۸ فرزند (در هر ۱۰۰۰ نفر زن) در سال ۱۳۹۰ به ۲/۵۶ فرزند در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. این شاخص در نقاط شهری از ۱/۶۵ به ۱/۹۶ فرزند افزایش و در نقاط روستایی از ۲/۱۹ به ۲/۱۱ فرزند کاهش یافته است.
- طبق اطلاعات سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، میزان باروری در گروه سنی ۱۹-۱۵ سال ۵۶/۰ فرزند (در ۱۰۰۰ نفر زن)، گروه سنی ۲۴-۲۰ سال ۲۴/۱، گروه سنی ۲۹-۲۵ سال ۳۰/۱، گروه سنی ۳۴-۳۰ سال ۱۰/۷، گروه سنی ۳۹-۳۵ سال ۶۸/۰، گروه سنی ۴۴-۴۰ سال ۲۳/۰ و گروه سنی ۴۹-۴۵ سال ۴/۰ فرزند بوده است.
- تعداد قربانیان دیگرکشی کل و قربانیان دیگرکشی ۱۸-۰ ساله طی دهه گذشته درکل روندی کاهش داشته است و از ۲۳۷ مورد دیگرکشی کودکان در سال ۱۳۸۷ به ۲۰۷ مورد در سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. هر چند در طی دهه گذشته این روند دارای نوسان بوده است، بیشترین این عدد در سال ۱۳۸۷ و کمترین آن در ۱۳۹۷ مشاهده شده است، که در سال ۱۳۹۸ دوباره این عدد همانند کل کشور، روند افزایشی یافته است.
- در این گزارش تعداد معاینات مربوط به کودک آزاری طی سال‌های ۱۳۹۱ لغایت ۱۳۹۸ نشان داده شده است. بر اساس آمار سازمان پزشکی قانونی این عدد در سال ۱۳۹۱، برابر با ۱۱۸۴ مورد بوده است که

در سال ۱۳۹۸ با حدود صد درصد افزایش به ۲۴۷۱ مورد رسیده است و این روند افزایشی به صورت سالانه اتفاق افتاده است.

- در این گزارش وضعیت کار در بین کودکان ۵ لغایت ۱۷ ساله در سال ۱۳۹۴ نشان داده می شود. شیوع کار در میان کودکان ۵-۱۱ ساله برابر با ۸/۸ درصد، کودکان ۱۲-۱۴ ساله برابر با ۹/۳ درصد و کودکان ۱۵-۱۷ ساله برابر با ۷/۹ درصد ثبت شده است. از این حیث، به نظر می رسد شیوع و آسیب های پیامدی آن در سنین میانی کودکی افزایش بیشتری دارد. این در حالی است که در کل شیوع کارهای خطرناک در بین کودکان ۵-۱۷ ساله، ۸/۹ درصد گزارش شده است. بررسی همزمان تحصیل در مدرسه و کار کودکان حاکی از آن است که ۸/۲ درصد دانش آموزان ۱۷-۶ ساله همزمان با تحصیل کار هم می کنند. همچنین، از کل کودکان کار، ۸۹/۰ درصد همزمان به مدرسه هم می روند. از تحلیل همزمان این دو عدد قابل استدلال است که با وجود اینکه درصد قابل توجهی از دانش آموزان، کار هم انجام می دهند، ولیکن فقط حدود ۱۰ درصد از کل کودکان کار، به مدرسه نمی روند.

- در سال ۱۳۹۴، ۴/۵ درصد از کودکان حداقل با یکی از والدین شان زندگی نمی کنند و حداقل ۲/۰ درصد از آنها، یکی از والدین شان را از دست داده اند. در این ارتباط، کم تر از نیمی از کودکانی که حداقل با یکی از والدین شان زندگی نمی کنند یا به علت فوت بوده و بیش تر آن، به علل دیگر از جمله طلاق و ... می باشد از حیث جنسیت، این کودکان بیش تر از نعمت زندگی با پدر محروم بوده اند بدین ترتیب ۳/۷ کودکان، محروم از زندگی با پدر و در مقابل ۱/۳ محروم از زندگی با مادر بوده اند. اما، در هر دو مورد، محرومیت از زندگی با والدین (پدر یا مادر) به علت فوت؛ کم تر از علل دیگر از جمله طلاق گزارش شده است. اما نسبت محرومیت از زندگی با پدر به علت فوت پدر بیش تر از محرومیت از زندگی با مادر به علت فوت مادر بوده است.

برخی جداول مهم :

جدول (۱) : شاخص‌های کلیدی جمعیتی در سنین مختلف ۱۳۳۵-۱۳۹۵

شرح	۱۳۳۵	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
جمعیت کشور (نفر)	۱۸۹۵۴۷۰۴	۲۵۷۸۸۷۲۲	۳۳۷۰۸۷۴۴	۴۹۴۴۵۰۱۰	۶۰۰۵۵۴۸۸	۷۰۴۹۵۷۸۲	۷۵۱۴۹۶۶۹	۷۹۹۲۶۲۷۰
درصد جمعیت کمتر از ۱۸ سال					۴۷٫۲۱	۳۲٫۴۲	۲۸٫۳۵	۲۸٫۰۸
درصد جمعیت کمتر از ۵ سال					۱۰٫۲۶	۷٫۷۵	۸٫۲۹	۸٫۸۷
درصد جمعیت ۸- سال					۲۱٫۴۵	۱۳٫۹۸	۱۴٫۳۸	۱۵٫۳۶
درصد جمعیت جوانان ۱۵- ۲۴ ساله	۱۵٫۳۹	۱۴٫۷۸	۱۸٫۹۶	۱۸٫۹۸	۲۰٫۵۴	۲۵٫۱۶	۱۹٫۹۹	۱۴٫۸۳
درصد جمعیت شهری	۳۱٫۴۱	۳۷٫۹۸	۴۷٫۰۳	۵۴٫۲۹	۶۱٫۳۱	۶۸٫۴۶	۷۱٫۳۹	۷۴٫۰۰
درصد جمعیت روستایی	۶۸٫۵۹	۶۲٫۰۲	۵۲٫۹۷	۴۵٫۲۰	۳۸٫۳۴	۳۱٫۳۹	۲۸٫۵۴	۲۵٫۹۴
نرخ باروری								۲٫۱۱
نرخ باروری شهری								۲٫۵
نرخ باروری روستایی								۲٫۶
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۱۵-۱۹								۳٫۴۸
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۲۰-۲۴								۹٫۷۷
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۲۵-۲۹								۱۱٫۴۱
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۳۰-۳۴								۹٫۷۷
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۳۵-۳۹								۵٫۹۰
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۴۰-۴۴								۱٫۷۴
نرخ باروری گروه‌های ویژه سنی ۴۵-۴۹								۲٫۲
نرخ رشد جمعیت	۳٫۱۳	۲٫۷۱	۳٫۹۱	۱٫۹۶	۱٫۶۲	۱٫۲۹	۱٫۲۴	
نرخ رشد جمعیت شهری	۵٫۱	۴٫۹۳	۵٫۴۱	۳٫۲۱	۲٫۷۴	۲٫۱۴	۱٫۹۷	
نرخ رشد جمعیت روستایی	۲٫۰۹	۱٫۱۱	۲٫۲۷	۰٫۲۸	-۰٫۴۴	-۰٫۶۳	-۰٫۶۸	
امید زندگی بدو تولد - مرد						۷۱٫۱	۷۱٫۵	۷۲٫۸
امید زندگی بدو تولد - زن						۷۳٫۱	۷۴٫۰	۷۵٫۷

منبع مرکز آمار ایران

جدول (۲): میزان باروری ویژه سنی بر حسب گروه های سنی (هزار)

۱۳۹۵			۱۳۹۰			شرح
روستایی	شهری	کل	روستایی	شهری	کل	
۰/۳۵	۰/۲۷	۰/۵۶	۰/۴۶	۰/۲۷	۰/۳۲	سال ۱۵-۱۹
۰/۹۸	۰/۸۸	۱/۲۴	۱/۰۳	۰/۷۷	۰/۸۲	سال ۲۰-۲۴
۱/۱۴	۱/۰۹	۱/۳۰	۱/۱۴	۰/۹۴	۰/۹۸	سال ۲۵-۲۹
۰/۹۸	۰/۹۵	۱/۰۷	۰/۹۶	۰/۷۹	۰/۸۲	سال ۳۰-۳۴
۰/۵۹	۰/۵۶	۰/۶۸	۰/۵۶	۰/۴۱	۰/۴۴	سال ۳۵-۳۹
۰/۱۷	۰/۱۵	۰/۲۳	۰/۲۰	۰/۱۱	۰/۱۲	سال ۴۰-۴۴
۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۰۲	سال ۴۵-۴۹
۲/۱۱	۱/۹۶	۲/۵۶	۲/۱۹	۱/۶۵	۱/۸۰	میزان باروری کل (فرزند)

جدول (۳): شیوع کوتاهی قد در میان کودکان زیر ۵ سال (درصد)

شرح	کل	متوسط	شدید
*۱۳۹۸	۶/۸۳	۴/۹۱	۱/۹۲
**۱۳۹۶	۴/۸	۳/۸	۱

منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

* مطالعه شاخصهای چندگانه سلامت و جمعیت - سیمای سلامت و جمعیت در ایران - ۱۳۸۹

** تعیین وضعیت تن سنجی، شاخص های تغذیه ای و رشد و تکامل، و برخی نشانگرهای ارزشیابی خدمات نظام بهداشتی در کودکان زیر ۵

سال کشور-۱۳۹۶

جدول (۴): شیوع سوءتغذیه در میان کودکان زیر ۵ سال (درصد)

شرح	مصرف بی رویه (چاقی)	کم وزنی
*۱۳۹۶	۰/۶	۴/۳
**۱۳۸۹	-	۴/۰۸

منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

* تعیین وضعیت تن سنجی، شاخص های تغذیه ای و رشد و تکامل، و برخی نشانگرهای ارزشیابی خدمات نظام بهداشتی در کودکان زیر ۵ سال کشور-۱۳۹۶

** مطالعه شاخصهای چندگانه سلامت و جمعیت - سیمای سلامت و جمعیت در ایران - ۱۳۸۹

منبع: مرکز آمار ایران،

جدول (۵): نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در هر ۱۰۰۰ تولد زنده طی سالهای ۱۳۹۷-۱۳۹۸ (نفر)

سال	نرخ
۱۳۸۷	۲۱/۸
۱۳۸۸	۲۰/۷
۱۳۸۹	۱۹/۷
۱۳۹۰	۱۸/۸
۱۳۹۱	۱۸/۱
۱۳۹۲	۱۷/۳
۱۳۹۳	۱۶/۶
۱۳۹۴	۱۶
۱۳۹۵	۱۵/۵
۱۳۹۶	۱۴/۹
۱۳۹۷	۱۴/۴

داده های آژانس بین بخشی سازمان جهانی بهداشت

منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

جدول (۶): نرخ مرگ و میر نوزادان در هر هزار تولد زنده (نفر)

سال	نرخ
۱۳۸۷	۱۳/۴
۱۳۸۸	۱۲/۷
۱۳۸۹	۱۲/۱
۱۳۹۰	۱۱/۶
۱۳۹۱	۱۱/۱
۱۳۹۲	۱۰/۶
۱۳۹۳	۱۰/۲
۱۳۹۴	۹/۸
۱۳۹۵	۹/۵
۱۳۹۶	۹/۱
۱۳۹۷	۸/۸

منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - داده های آژانس بین بخشی سازمان جهانی بهداشت.

جدول (۷): تعداد موارد جدید ابتلا اچ آ وی در کودکان کمتر از ۵ سال طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۷

سال	تعداد موارد
۱۳۸۷	۱۹
۱۳۸۸	۱۷
۱۳۸۹	۴۶
۱۳۹۰	۴۷
۱۳۹۱	۴۴
۱۳۹۲	۴۱
۱۳۹۳	۴۸
۱۳۹۴	۵۱
۱۳۹۵	۴۱
۱۳۹۶	۳۷
۱۳۹۷	۴۹

با توجه به عدم دسترسی به برآورد جمعیت در این گروه سنی در سال های تعیین شده مخرج کسر لحاظ نشده است و فقط صورت کسر شاخص که تعداد موارد جدید ابتلا به اچ آ وی است ذکر شده است.

منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

جدول (۸): درصد وضعیت تغذیه شیرنوزادان در بدو تولد

سال	شرح	درصد
*۱۳۸۹	کل	۶۸/۷
**۱۳۹۶	زایمان طبیعی و یا سزارین با بی حسی ناحیه ای سزارین با بی هوشی عمومی	۸۴/۷ ۶۲/۳

منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

*مطالعه شاخصهای چندگانه سلامت و جمعیت - سیمای سلامت و جمعیت در ایران- ۱۳۸۹

** تعیین وضعیت تن سنجی، شاخص های تغذیه ای و رشد و تکامل، و برخی نشانگرهای ارزشیابی خدمات نظام بهداشتی در کودکان زیر ۵ سال

کشور-۱۳۹۶

جدول (۹): دانش‌آموزان و کارکنان آموزشی، بر حسب دوره‌های تحصیلی بر حسب جنس

کارکنان آموزشی ^(۲)		دانش‌آموز ^(۱)			سال و دوره تحصیلی
مدیریت و کیفیت بخشی	معلم	دختر	پسر	جمع	
۳۴۴۹۱۱	۶۶۴۶۷۲	۸۵۲۲۵۶۳	۹۳۵۹۹۵۲	۱۷۸۸۲۵۱۵	۱۳۸۰-۸۱
۲۵۳۳۵۱	۶۶۴۶۵۷	۷۲۴۳۲۵۷	۷۷۴۱۰۴۴	۱۴۹۸۴۳۰۱	۱۳۸۵-۸۶
۲۶۳۱۰۱	۶۰۲۵۷۱	۶۴۱۸۸۴۶	۶۹۳۲۴۰۸	۱۳۳۵۱۲۵۴	۱۳۹۰-۹۱
۲۲۴۳۷۴	۶۱۵۵۲۲	۶۵۵۰۷۰۹	۷۰۶۴۶۰۲	۱۳۶۱۵۳۱۱	۱۳۹۳-۹۴
۲۲۹۳۱۹	۵۸۴۶۷۰	۶۶۸۷۶۷۲	۷۱۷۴۲۲۹	۱۳۸۶۱۹۰۱	۱۳۹۴-۹۵
۲۲۶۹۹۷	۵۶۹۸۹۲	۶۸۷۱۰۱۶	۷۳۴۹۳۲۶	۱۴۲۲۰۳۴۲	۱۳۹۵-۹۶
۲۲۷۱۴۷	۵۵۸۳۸۶	۷۱۰۰۶۳۴	۷۵۹۹۶۷۵	۱۴۷۰۰۳۰۹	۱۳۹۶-۹۷
۲۱۵۸۸۳	۵۴۸۵۶۸	۷۴۶۱۰۰۱	۸۰۰۱۰۴۵	۱۵۴۶۲۰۴۶	۹۸-۱۳۹۷
۵۴۶۶	۱۴۹۳۳	۲۹۸۹۶	۴۹۱۲۷	۷۹۰۲۳	آموزش استثنایی
(۳)۰۰۰	(۳)۰۰۰	۴۹۹۷۷۵	۵۱۹۷۹۰	۱۰۱۹۵۶۵	پیش دبستانی
۹۰۸۲۹	۲۴۹۲۸۲	۳۹۱۶۱۰۲	۴۱۵۳۳۲۵	۸۰۶۹۴۲۷	ابتدایی
۵۵۶۰۱	۱۳۷۱۱۷	۱۵۹۴۳۸۷	۱۷۱۶۶۰۰	۳۳۱۰۹۸۷	دوره اول متوسطه
۶۳۹۸۷	۱۴۷۲۳۶	۱۲۷۷۳۷۱	۱۳۶۵۲۹۵	۲۶۴۲۶۶۶	دوره دوم متوسطه
(۳)۰۰۰	(۳)۰۰۰	۷۱۴۶	۱۰۳۱۴	۱۷۴۶۰	بزرگسال (دوره اول متوسطه)
(۳)۰۰۰	(۳)۰۰۰	۱۳۶۳۲۴	۱۸۶۵۹۴	۳۲۲۹۱۸	بزرگسال (دوره دوم متوسطه)

(۱) دانش‌آموزان آموزشگاه‌های دولتی و غیر دولتی را نیز شامل می‌شود

(۲) از سال ۱۳۹۴ بر اساس طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان آموزشی شامل گروه معلم، گروه مدیریت و گروه کیفیت بخشی است.

(۳) تأمین کارکنان این بخش از سوی وزارت آموزش و پرورش انجام نمی‌گیرد.

مأخذ: وزارت آموزش و پرورش، مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و فناوری اطلاعات

جدول (۱۰): جمعیت ۶ ساله و بیشتر، تعداد باسوادان و نرخ باسوادی بر حسب جنس و سن (هزار نفر- درصد)

جنس و گروه سنی	آبان ۱۳۴۵			آبان ۱۳۵۵			مهر ۱۳۶۵		
	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی
مرد و زن.....	۱۹۳۷۲	۵۵۵۶	۲۸/۷	۲۷۱۱۳	۱۲۸۷۷	۴۷/۵	۳۸۷۰۹	۲۳۹۱۳	۶۱/۸
۶-۹ ساله.....	۲۳۷۲	۸۸۶	۳۷/۴	۴۱۱۰	۲۹۴۳	۷۱/۶	۵۸۳۵	۴۸۲۲	۸۲/۶
۱۰-۱۴ ساله.....	۳۰۹۸	۱۵۷۹	۵۱/۰	۴۳۰۳	۳۱۸۴	۷۴/۰	۵۹۰۳	۵۰۲۵	۸۵/۱
۱۵-۱۹ ساله.....	۲۱۸۱	۸۹۲	۴۰/۹	۳۶۰۰	۲۱۹۶	۶۱/۰	۵۱۹۲	۴۰۷۳	۷۸/۵
مرد.....	۱۰۰۲۳	۳۹۲۸	۳۹/۲	۱۳۹۲۶	۸۱۹۸	۵۸/۹	۱۹۸۲۳	۱۴۰۷۸	۷۱/۰
۶-۹ ساله.....	۱۲۳۰	(۱)۱۷۹	(۱)۴۷/۱	۲۱۲۹	۱۷۲۷	۸۱/۱	۲۹۸۱	۲۶۲۱	۸۷/۹
۱۰-۱۴ ساله.....	۱۶۳۹	۱۰۵۹	۶۴/۶	۲۲۵۹	۱۹۳۷	۸۵/۸	۳۰۵۴	۲۷۸۰	۹۱/۰
۱۵-۱۹ ساله.....	۱۰۸۷	۵۹۵	۵۴/۷	۱۸۱۹	۱۳۴۸	۷۴/۱	۲۶۶۰	۲۲۹۴	۸۶/۲
زن.....	۹۳۴۸	۱۶۲۸	۱۷/۴	۱۳۱۸۷	۴۶۷۹	۳۵/۵	۱۸۸۱۷	۹۸۳۵	۵۲/۱
۶-۹ ساله.....	۱۱۴۳	(۱)۳۰۷	(۱)۲۶/۹	۱۹۸۱	۱۲۱۶	۶۱/۴	۲۸۵۴	۲۲۰۱	۷۷/۱
۱۰-۱۴ ساله.....	۱۴۵۹	۵۲۰	۳۵/۶	۲۰۴۴	۱۲۴۷	۶۱/۰	۲۸۵۰	۲۲۴۵	۷۸/۸
۱۵-۱۹ ساله.....	۱۰۹۴	۲۹۷	۲۷/۲	۱۷۸۲	۸۴۸	۴۷/۶	۲۵۳۲	۱۷۷۸	۷۰/۲

جنس و گروه سنی	مهر ۱۳۷۵			آبان ۱۳۷۵			آبان ۱۳۸۵		
	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی
مرد و زن.....	۴۵۸۵۶	۳۳۹۶۶	۷۴/۱	۵۲۲۹۵	۴۱۵۸۲	۷۹/۵	۶۳۹۲۰	۵۴۰۸۲	۸۴/۶
۶-۹ ساله.....	۷۱۹۵	۶۶۳۵	۹۲/۲	۶۸۹۱	۶۳۶۱	۹۲/۳	۴۳۹۷	۴۰۴۹	۹۲/۱
۱۰-۱۴ ساله.....	۷۵۴۷	۷۰۵۶	۹۳/۵	۹۰۸۱	۸۷۴۰	۹۶/۲	۶۷۰۹	۶۵۵۰	۹۷/۶
۱۵-۱۹ ساله.....	۵۹۰۹	۵۲۷۵	۸۹/۳	۷۱۱۶	۶۷۱۸	۹۴/۴	۸۷۲۷	۸۴۶۳	۹۷/۰
مرد.....	۲۳۶۷۵	۱۹۰۹۱	۸۰/۶	۲۶۵۳۴	۲۲۴۶۵	۸۴/۷	۳۲۴۹۴	۲۸۸۳۵	۸۸/۷
۶-۹ ساله.....	۳۶۷۵	۳۴۵۴	۹۴/۰	۳۵۱۰	۳۲۹۱	۹۳/۸	۲۲۵۰	۲۰۷۶	۹۲/۳
۱۰-۱۴ ساله.....	۳۹۰۲	۳۷۴۶	۹۶/۰	۴۶۲۲	۴۵۰۴	۹۷/۵	۳۴۴۱	۳۳۶۸	۹۷/۹
۱۵-۱۹ ساله.....	۳۰۵۸	۲۸۵۶	۹۳/۴	۳۵۸۰	۳۴۴۴	۹۶/۲	۴۴۴۳	۴۳۲۴	۹۷/۳
زن.....	۲۲۱۸۱	۱۴۸۷۵	۶۷/۱	۲۵۷۶۱	۱۹۱۱۸	۷۴/۲	۳۱۴۲۶	۲۵۲۴۷	۸۰/۳
۶-۹ ساله.....	۳۵۲۰	۳۱۸۱	۹۰/۴	۳۳۸۱	۳۰۷۰	۹۰/۸	۲۱۴۷	۱۹۷۴	۹۱/۹
۱۰-۱۴ ساله.....	۳۶۴۶	۳۳۰۹	۹۰/۸	۴۴۵۸	۴۲۳۶	۹۵/۰	۳۲۶۷	۳۱۸۲	۹۷/۴
۱۵-۱۹ ساله.....	۲۸۵۱	۲۴۱۹	۸۴/۹	۳۵۳۶	۳۲۷۴	۹۲/۶	۴۲۸۴	۴۱۳۹	۹۶/۶

ادامه جدول (۱۰): جمعیت ۶ ساله و بیشتر، تعداد باسوادان و نرخ باسوادی بر حسب جنس و سن (هزار نفر- درصد)

جنس و گروه سنی	آبان ۱۳۹۰			آبان ۱۳۹۵		
	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی	جمعیت	باسوادان	نرخ باسوادی
مرد و زن	۶۷۶۸۲	۵۷۳۶۲	۸۴/۸	۷۱۵۰۶	۶۲۶۶۷	۸۷/۶
۶-۹ ساله	۴۴۳۷	۴۰۷۹	۹۱/۹	۵۰۸۴	۴۸۴۱	۹۵/۲
۱۰-۱۴ ساله	۵۶۷۱	۵۵۴۵	۹۷/۸	۵۶۸۸	۵۶۱۲	۹۸/۷
۱۵-۱۹ ساله	۶۶۰۷	۶۴۰۶	۹۷/۰	۵۴۵۹	۵۳۴۰	۹۷/۸
مرد	۳۴۰۸۰	۳۰۱۲۶	۸۸/۴	۳۶۱۶۸	۳۲۹۱۳	۹۱/۰
۶-۹ ساله	۲۲۷۴	۲۰۹۳	۹۲/۰	۲۶۰۵	۲۴۸۱	۹۵/۲
۱۰-۱۴ ساله	۲۸۸۸	۲۸۲۷	۹۷/۹	۲۹۱۱	۲۸۷۴	۹۸/۷
۱۵-۱۹ ساله	۳۳۴۷	۳۲۵۰	۹۷/۱	۲۷۸۶	۲۷۲۶	۹۷/۹
زن	۳۳۶۰۲	۲۷۲۳۶	۸۱/۱	۳۵۳۳۹	۲۹۷۵۴	۸۴/۲
۶-۹ ساله	۲۱۶۴	۱۹۸۶	۹۱/۸	۲۴۷۹	۲۳۶۰	۹۵/۲
۱۰-۱۴ ساله	۲۷۸۳	۲۷۱۷	۹۷/۶	۲۷۷۷	۲۷۳۸	۹۸/۶
۱۵-۱۹ ساله	۳۲۶۰	۳۱۵۶	۹۶/۸	۲۶۷۳	۲۶۱۴	۹۷/۸

ماخذ: مرکز آمار ایران

جدول (۱۱): نرخ مشارکت اقتصادی کودکان ۱۰-۱۴ ساله ۱۳۹۳-۱۳۹۷ (بخش رفاه و تامین اجتماعی)

شرح	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷
کودکان فعال اقتصادی ۱۰-۱۴ ساله (نرخ مشارکت اقتصادی کودکان ۱۰-۱۴ ساله)	۱/۱۲	۰/۹۳	۱/۱۶	۱/۴۱	۱/۴۱

منبع: مرکز آمار ایران

جدول (۱۲): مراکز ساماندهی کودکان خیابانی طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰

سال	تعداد
۱۳۹۰	۳۸
۱۳۹۱	۳۷
۱۳۹۲	۳۷
۱۳۹۳	۳۹
۱۳۹۴	۴۲
۱۳۹۵	۴۷
۱۳۹۶	۳۳
۱۳۹۷	۳۱

منبع: سازمان بهزیستی کشور

جدول (۱۳): کودکان خیابانی خدمت گیرنده از سازمان بهزیستی کشور طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰

سال	تعداد
۱۳۹۰	۵۳۴۸
۱۳۹۱	۵۳۵۶
۱۳۹۲	۴۸۹۴
۱۳۹۳	۵۹۴۹
۱۳۹۴	۵۴۲۸
۱۳۹۵	۹۲۸۷
۱۳۹۶	۵۱۵۲
۱۳۹۷	۶۱۹۸

منبع: سازمان بهزیستی کشور.

جدول (۱۴): کودکان کار طی سالهای ۹۷-۱۳۹۰

سال	تعداد
۱۳۹۰	۰۰۰
۱۳۹۱	۰۰۰
۱۳۹۲	۰۰۰
۱۳۹۳	۰۰۰
۱۳۹۴	۰۰۰
۱۳۹۵	۰۰۰
۱۳۹۶	۳۸۶۹
۱۳۹۷	۴۵۷۹

منبع: سازمان بهزیستی کشور.

توصیه‌های سیاستی

- برنامه‌ریزی برای افزایش حمایت‌های دولت از خانوارهای دارای فرزند
- اتخاذ تدابیری برای افزایش مطالعات علمی در حوزه رفاه کودکان بر اساس داده‌های ثبتی صحیح و معتبر یا داده‌های حاصل از آماگیری‌های جاری
- اصلاح قوانین برای دفاع از حقوق شناخته‌شده کودکان
- ایجاد نظامی جامع برای ثبت و پایش داده‌های واحدهای مسکونی به‌صورت بهنگام برای تحقق بهتر مدیریت شواهدمبنا در خصوص تأمین رفاه کودکان جامعه.
- ضرورت تهیه و تولید بهنگام و بموقع اطلاعات توسعه ای ویژه کودکان با همکاری مرکز آمار ایران و سایر دستگاههای اجرایی ذی ربط به منظور ارائه آن به مسئولان کشور برای سیاستگذاری و برنامه ریزی
- ضرورت همکاری مرکز آمار ایران و سایر دستگاههای اجرایی ذی ربط به منظور تهیه و تولید بهنگام و بموقع داده با هدف ارائه آن به مسئولان کشور برای سیاستگذاری
- ضرورت حمایت و توجه ویژه سیاستگذاران و مسئولان کشور به تولید بهنگام و بموقع اطلاعات ویژه کودکان و رفع خلاهای آماری
- استفاده از تجارب موفق سایر کشورهای در تولید آمارهای ثبتی ویژه کودکان.

جدول (۱۵): تعداد مراکز نگهداری و تعداد کودکان بی سرپرست به تفکیک استان در سال ۱۳۹۷

نگهداری کودکان بی سرپرست		استان
تعداد افراد	تعداد مراکز	
۲۶۱۸۲	۶۶۳	۱۳۹۷.....
۱۸۷۱	۲۴	آذربایجان شرقی.....
۷۶۴	۲۰	آذربایجان غربی.....
۱۹۰	۷	اردبیل.....
۱۱۱۳	۴۰	اصفهان.....
۸۶۷	۲۵	البرز.....
۶۷	۲	ایلام.....
۴۱۲	۵	بوشهر.....
۳۳۹۹	۷۷	تهران.....
۳۹۵	۷	چهارمحال و بختیاری.....
۴۹۳	۲۴	خراسان جنوبی.....
۴۱۳۷	۱۰۷	خراسان رضوی.....
۶۳۶	۱۴	خراسان شمالی.....
۴۵۱	۱۲	خوزستان.....
۲۷۳	۵	زنجان.....
۲۵۴	۸	سمنان.....
۴۷۸	۱۵	سیستان و بلوچستان.....
۹۷۵	۲۷	فارس.....
۴۰۳	۶	قزوین.....
۲۰۵	۸	قم.....
۳۳۳	۱۳	کردستان.....
۳۵۳۷	۶۸	کرمان.....
۲۱۹	۶	کرمانشاه.....
۳۰۱	۴	کهگیلویه و بویراحمد.....
۵۷۸	۲۷	گلستان.....
۱۰۸۵	۳۸	گیلان.....
۶۷۰	۸	لرستان.....
۵۲۴	۱۸	مازندران.....
۲۹۳	۹	مرکزی.....
۳۸۱	۷	هرمزگان.....
۴۲۹	۱۶	همدان.....
۴۴۹	۱۶	یزد.....

ماخذ: سازمان بهزیستی کشور.

Research Summary

All children need to survive, thrive and fulfill their potential – to the benefit of a better world.

Introduction

Thirty years ago, world leaders made a historic commitment to the world's children by adopting the United Nations Convention on the Rights of the Child – an international agreement on childhood.

The United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) as an international organization works in over 190 countries and territories to save children's lives, to defend their rights, and to help them fulfil their potential, from early childhood through adolescence. And it never gives up. UNICEF, based on its strategy and within the framework of the joint program of cooperation with the Islamic Republic of Iran, has signed workplans with some government agencies including with the Statistical Center of Iran, to achieve the defined targets.

To prepare the present booklet, the Child Data booklet of Timor-Leste, prepared in collaboration with UNICEF, has been reviewed as a sample. Another comparative study, also reviewed, relates to the Journal of Statistics on Child in Turkey for 2018.

By studying and reviewing the sociocultural status of the Islamic Republic of Iran and the status of available statistics and information, the research team compiling this booklet made the decision to develop this report in the areas such as population, household, health and nutrition, education, children's welfare and characteristics of households and social problems.

The purpose of this report is to share knowledge and evidence-based dialogue on the situation of children, especially the most vulnerable ones in Iran, to realize the vision set out in the UN Convention on the Rights of the Child (CRC). The data used in this report

are collected from the 2016 National Population and Housing Census, various sample surveys such as Labor Force Survey, Multiple Indicator Demographic and Health Survey (MIDHS), health services provision indicators, and also the administrative data from the government agencies.

We hope that we can identify the economic, social, and demographic information needs related to children in the country, disaggregated by sex, age, geographical location, ethnicity, disability, migration, health and nutrition status, education, welfare, etc., as well as identifying and addressing the existing information gaps. This will enable us to describe the current and desirable status of the Iranian children for the national policy and decision makers to develop the needed and expected plan for establishing the well-being and welfare of the Iranian children by relying on updated and reliable statistics.

The Directorate-General for Environment and Sustainable Development of the Ministry of Foreign Affairs and the United Nations Children's Fund (UNICEF) deserve to be appreciated for providing us with the opportunity to conduct this research. Our special thanks should go to the Statistical Research and Training Centre as well as government agencies such as the National Organization for Civil Registration, Ministry of Education, Ministry of Health and Medical Education, the State Welfare Organization of Iran, and the Statistical Center of Iran for their assistance in providing the statistics for this report.

Selected findings

- **Adolescent birth rate:** The number of births to women ages 15–19 decreased from 2015 to 2018. In 2015, the number of births to women ages 15–19 was 95,866 and in 2018 it decreased to 81,943 births.
- **Child abuse:** In this report, the number of examinations related to child abuse during 2012 to 2019 was illustrated. According to the statistics of the Iranian Legal Medicine Organization, this number was equal to 1,184 cases in 2012, which increased to about 2,471 cases in 2019, and this increasing trend has occurred annually.
- **Children living with only one care giver:** In 2015, 4.5% of children do not live with at least one of their parents and at least 0.2% of them have lost one of their parents. In this regard, less than half of the children who do not live with at least one of their parents are due to death, and most of it is due to other reasons such as divorce and etc. .

In terms of gender, these children have been deprived of living with their father. Thus, 3.7 children have been deprived of living with their father and 1.3 have been deprived of living with their mother. But, in both cases, deprivation of living with parents (father or mother) due to death was less than other causes, including divorce. But, the ratio of deprivation of living with the father due to the death of the father was higher than the deprivation of living with the mother due to the death of the mother.

- **Health service provision :** According to the research project for children benefiting from health services conducted in 2015, the highest frequency in the number of children aged 0 - 9 years, who needed to go to the outpatient clinic

during the two weeks before the research, but did not receive the services, was due to non-payable costs with 4.54 people (number per 1000 people who needed outpatient services), the crowded place rendering services with 3.47 people and no admission with 2.64 people. The lowest reasons were related to inappropriate behavior or unpleasant places providing services with 1.35 people, the absence of a doctor with similar sex in the place of service with 1.56 people and being in a queue with 1.67 people.

- **HIV among children:** The number of new HIV infections among children under 5 years of age fluctuated from 2008 to 2018. In this 10-year period, the lowest number was 17 people, which was related to 2009, and the highest number, with 51 people per year, was for 2015. According to the latest information available in 2018, the number of new HIV infections among children under 5 years of age was 49 persons.
The number of new AIDs infections registered for children under 5 years of age was 11 persons for male and 9 people for female in 2018.
- **Infant mortality:** The mortality rate of infants under 5 years of age (per thousand live births) always decreased from 2008 to 2018 so that this indicator decreased from 13.4 people (per 1000 thousand live births) in 2008 to 8.8 people per year in 2018.
- **Murdered/victims:** Of total murders, the number of victims and victims of 0-18 years has decreased over the past decade and has decreased from 237 cases of child murder in 2008 to 207 cases in 2017. Although this trend has fluctuated during the last decade, the highest number was observed in 2008 and the lowest one was in 2018. However, in 2019 this number, like the whole country, has increased again.
- **Neonatal mortality :** During the last 10 years from 2008 to 2018, *the neonatal mortality rate* per 1000 live births decreased. In 2015, this indicator *decreased* from 18.6% in 2008 to 12.4% in 2018.
- **Obesity:** Children under 5 years of age with low weight increased from 4.08 percent in 2010 to 4.3 percent in 2017. Moreover, 0.6% of children under 5 years of age suffered from overweight (obesity) in 2017.
- **Population growth:** During in which the national population and housing census was conducted, the population growth rate has been declining. In 1986, the population growth rate was 3.91 and in 2016 it stood at 1.24.
- **Stunting:** Prevalence of stunting among children under-five years of age decreased from 6.83% in 2010 to 4.8 % in 2017. During a 7-year period, prevalence of moderate or severe stunting also declined from 4.91% and 1.92% to 3.8 and 1.0%, respectively.
- **Total Fertility Rate:** According to the population and housing census conducted in 2016, the total fertility rate increased from 1.8 children (per 1000 women) in 2011 to 2.56 children in 2016. The indicator increased from 1.65 to 1.96 children in urban areas and decreased from 2.19 to 2.11 children in rural areas.
- **Under-five mortality:** The mortality rate of children under 5 years of age (per thousand live births) always decreased from 2008 to 2018 so that this indicator

decreased from 21.8 people (per 1000 thousand live births) in 2008 to 14.4 people per year in 2018.

- **Vaccination:** During a 10-year period, from 2008 to 2018, 100% of the target population was fully covered by all vaccines included in the national program. According to the data of the 2016 population and housing, the fertility rate in the age group of 15-19 years was 0.56 children (per 1000 women), in the age group 24-24 years, it was 1.24, among the age group 25-25 years, it was 1.30, in the age group 30-34 years, it was 1.07, in the age group 39-35 years, it was 0.68, in the age group 44-40 years, it was 0.23 and in the age group 49-49 years, it was 0.04 children.
- **Working children:** This report shows the work status among children aged 5 to 17 in 2015. The prevalence of work among children aged 5-11 years is equal to 8.8%, children aged 12-14 years, equal to 9.3% and children aged 15-17 years, equal to 7.9%. In this regard, it seems that its prevalence and consequential injuries have increased more in middle-aged childhood. However, totally the prevalence of dangerous jobs among children aged 5-17 has been reported, 8.9%.
 - A simultaneous study of schooling and child labor shows that 8.2% of students aged 6-17 also work while studying. Moreover, out of the total working children, 89.0% go to school at the same time. From the simultaneous analysis of these two numbers, it can be argued that although a significant percentage of students also do work, only about 10% of all working children do not go to school.